

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 47/03-30

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 12. novembra 2003 v senáte zloženom z predsedu Štefana Ogurčáka a zo sudcov Lajosa Mészárosa a Daniela Švábyho prerokoval prijatú sťažnosť I. V., bytom P., zastúpeného advokátom JUDr. O. Š., Advokátska kancelária, B., vo veci porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prerokovanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 4/02 a takto

r o z h o d o l :

Základné právo I. V. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prerokovanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 4/02 p o r u š e n é n e b o l o .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením z 5. marca 2003 č. k. I. ÚS 47/03-13 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť I. V., bytom P. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. O. Š., Advokátska kancelária, B., ktorou namietal porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prerokovanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 4/02.

1.1 Sťažovateľ v sťažnosti uviedol, že 30. októbra 1997 podal okresnému súdu žalobu proti žalovanému River, spol. s r. o., Dudvážska 5, Bratislava o zaplatenie 360 000 Sk s príslušenstvom, ktorá bola zapísaná pod sp. zn. 19 C 321/97. Okresný súd rozsudkom zo 6. septembra 1999 č. k. 19 C 321/97-38 žalobu zamietol a Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) konajúci o odvolaní sťažovateľa rozsudkom z 20. júna 2000 č. k. 15 Co 116/2000-46 tento rozsudok okresného súdu potvrdil. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) na základe mimoriadneho dovolania podaného generálnym prokurátorom Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) však rozsudok krajského súdu rozsudkom z 30. októbra 2001 sp. zn. M Cdo 36/01 zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie krajskému súdu, ktorý následne zrušil rozsudok okresného súdu a vrátil mu vec na ďalšie konanie.

Sťažovateľ v sťažnosti ďalej uviedol, že „V konaní navrhovateľa síce bolo právoplatne rozhodnuté, avšak rozhodnutie Krajského súdu po podaní mimoriadneho dovolania generálnym prokurátorom bolo Najvyšším súdom SR zrušené a vec vrátená na

d'alšie konanie, v dôsledku čoho sa právna a finančná neistota navrhovateľa ešte stále neodstránila. Napriek tomu, že Krajský súd na pojednávaní v máji tohto roku rozhodol o zrušení rozsudku Okresného súdu Bratislava I. (správne Okresného súdu Bratislava II), jeho rozsudok ešte nebol navrhovateľovi doručený, čím sa naďalej prispieva k zbytočným priet'ahom v konaní. Celková dĺžka konania vo veci navrhovateľa, ktoré sa začalo v roku 1997 je vzhľadom na predmet konania neprimeraná a v príkrom rozpore so zásadou hospodárnosti konania, nakoľko celá vec sa dostáva po piatich rokoch na úroveň prvostupňového súdu, t. j. na samý počiatok. Neschopnosť súdu konanie definitívne ukončiť a rozhodnúť v merite veci nie je v žiadnom prípade akceptovateľná a ospravedlniteľná, nakoľko ponecháva navrhovateľa dlhodobo v stave právnej a finančnej neistoty, čo odporuje podstate čl. 48 ods. 2 ústavy“. Sťažovateľ zároveň žiadal prikázať okresnému súdu, aby vo veci „bez zbytočného odkladu ďalej konal“, a priznať mu primerané finančné zadosťučinenie vo výške 360 000 Sk.

1.2 V cit. uznesení o prijatí sťažnosti na d'alšie konanie ústavný súd uviedol, že v kontexte ustanovenia § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého „Sťažnosť možno podať v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť“, je porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v zásade „iným zásahom“ pre počítanie lehoty pre včasnosť podania sťažnosti (I. ÚS 161/02).

V tomto uznesení ústavný súd ďalej uviedol, že „V danej veci sťažovateľ namietal postup (nečinnosť) okresného súdu jednak v období pred zrušením právoplatného rozsudku okresného súdu č. k. 19 C 321/97-38 zo 6. septembra 1999 uznesením krajského súdu č. k. 15 Co 37/02-70 z 28. mája 2002 a vrátením veci okresnému súdu na d'alšie konanie a jednak postup okresného súdu po tomto vrátení veci na d'alšie konanie. Vzhľadom na to, že konanie pred okresným súdom vedené pod sp. zn. 19 C 321/97 právoplatne skončilo (v roku 2000), a z dôvodu, že uplynula uvedená lehota na podanie sťažnosti vo vzťahu k tomuto konaniu, ústavný súd nie je oprávnený skúmať postup okresného súdu v tomto konaní, t. j. pred uvedeným zrušením a vrátením veci na d'alšie konanie. Naproti tomu je ústavný súd

oprávnený skúmať postup okresného súdu a rozhodnúť o namietanom porušení označených základných práv podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 Dohovoru v konaní pred okresným súdom po tomto zrušení a vrátení (v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 4/2002), t. j. v danej veci od času, keď krajský súd doručil spis okresnému súdu v nadväznosti na svoje uznesenie z 28. mája 2002, pretože vo vzťahu k tomuto postupu bola sťažnosť podaná v súlade s ustanovenou lehotou na podanie sťažnosti pre porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, resp. práva na prerokovanie záležitosti v primeranej lehote podľa citovaných článkov ústavy a Dohovoru. K tomu treba dodať, že podľa doterajšej judikatúry ústavný súd aj v takomto prípade zohľadňuje skutočnosť, kedy sa namietané súdne konanie v skutočnosti začalo, teda namietaný postup súdu nehodnotí izolovane, ale posudzuje ho podľa okolností prípadu komplexne aj s ohľadom na celkovú dĺžku napadnutého súdneho konania (napr. *mutatis mutandis* I. ÚS 39/00, I. ÚS 137/02)“.

2. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: okresný súd, zastúpený predsedníčkou JUDr. G. S., resp. JUDr. M. Š., poverenou zastupovaním predsedníčky okresného súdu (ďalej len „zástupca okresného súdu“), vyjadrením z 23. októbra 2002, 26. marca 2003 a 13. augusta 2003 a právny zástupca sťažovateľa vyjadrením z 29. apríla 2003.

3. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, ktorej prerokovanie na ústnom pojednávaní – vzhľadom na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou tohto základného práva – inak ústavný súd nepovažuje ani za vhodný, ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných pre meritórne rozhodnutie vo veci, t. j. rozhodnutie o tom, či namietaným postupom súdu bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (I. ÚS 40/02, I. ÚS 41/03).

II.

Na základe písomných vyjadrení účastníkov konania a obsahu spisu okresného súdu sp. zn. 19 C 4/02 ústavný súd zistil nasledovný relevantný priebeh a stav tohto konania:

1. Dňa 5. novembra 1997 bola okresnému súdu doručená žaloba sťažovateľa, ktorou sa voči právnickej osobe (River, spol. s r. o., Bratislava - ďalej len „žalovaný“) domáhal, aby súd žalovanému uložil povinnosť zaplatiť mu 360 000 Sk s 22 % úrokom z omeškania. Okresný súd rozsudkom č. k. 19 C 321/97-38 zo 6. septembra 1999 žalobu zamietol a krajský súd konajúci o odvolaní sťažovateľa tento rozsudok potvrdil rozsudkom z 20. júna 2000 č. k. 15 Co 116/2000-46. Vec bola právoplatne skončená. Následne najvyšší súd v rámci konania o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora rozsudkom z 30. októbra 2001 sp. zn. M Cdo 36/01 rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Krajský súd uznesením z 28. mája 2002 č. k. 15 Co 37/02-70 zrušil rozsudok okresného súdu zo 6. septembra 1999 a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V odôvodnení tohto uznesenia uviedol, že „je potrebné, aby súd prvého stupňa začal výzvou na odstránenie väd podania (...) Úroky síce boli v žalobe uplatnené, no nepresne a neurčito. Žalobca neuviedol, za ktoré obdobie si ich uplatňuje. Úroky z omeškania nemožno totiž priznať paušálne odo dňa podania žaloby na súde, ale len v závislosti od času kedy sa dlžník do omeškania s plnením dlhu dostal a to až do zániku pohľadávky splnením (§ 559 OZ). Odvolací súd preto kvalifikoval súdny návrh ako neúplný, keďže nemá náležitosti požadované v ust. § 42 ods. 3 a § 79 ods. 1 O. s. p. (...) Pokiaľ žalovaný v ďalšom konaní nepreukáže, že svoj dlh voči žalobcovi splnil iným spôsobom, súd prvého stupňa si musí v prvom rade vyriešiť ako predbežnú otázku, či dlžník bol s plnením dlhu v omeškaní a či vôbec došlo k platnému odstúpeniu žalobcom od predmetnej zmluvy, resp. od časti zmluvy i ohľadne povinností, ktoré mali byť splnené v budúcnosti. Musí posúdiť, či žalobca poskytol žalovanej strane dostatočne primeranú lehotu na plnenie a či z chovania povinnej strany bezpochyby vyplynulo, že plniť nie je ochotná a teda plniť nebude. Až po vyriešení tejto podstatnej otázky, či odstúpenie od zmluvy bolo právne účinné, môže súd prvého stupňa pristúpiť k vyporiadaniu účastníkov podľa zásad o bezdôvodnom obohatení“.

2. Spis bol spolu s týmto uznesením krajského súdu vrátený okresnému súdu 23. júla 2002 a bol zapísaný a ďalej je vedený pod sp. zn. 19 C 4/02.

3. Na základe úpravy zákonného sudcu z 27. novembra 2002 bolo doručené uznesenie krajského súdu účastníkom konania a zároveň bolo nariadené pojednávanie na 28. január 2003. Okresný súd uznesením rozhodol o pripustení zmeny návrhu na rozhodnutie (petitu) obsiahnutom v podaní právneho zástupcu žalobcu (sťažovateľa) z 27. januára 2003 a za účelom zabezpečenia sťažovateľa a zástupcu žalovaného na pojednávaní toto pojednávanie odročil na 11. február 2003.

4. Pojednávanie konané 11. februára 2003 bolo po výsluchu žalobcu a zástupcu žalovaného odročené na 18. február 2003, ktoré následne za účelom zadováženia vyjadrenia od príslušného daňového úradu bolo odročené na neurčito.

5. Takáto písomná výzva (žiadosť) okresného súdu z 19. februára 2003 bola daňovému úradu doručená na vyjadrenie 24. februára 2003 a daňový úrad na ňu reagoval v odpovedi z 20. marca 2003, ktorá bola doručená okresnému súdu 7. apríla 2003. Z tejto odpovede vyplýva, že „na daňový subjekt I. V. - nie je možné na základe údajov určiť priznanie prevodu obchodného podielu v obchodnej spoločnosti River, s. r. o (...) a z tohto dôvodu uvedenú skutočnosť postupujeme na preverenie daňovou kontrolou“. V nadväznosti na to bola potom okresnému súdu 7. mája 2003 doručená (doplňujúca) odpoveď daňového úradu.

6. Okresný súd následne (úpravou realizovanou 16. októbra 2003) nariadil vo veci pojednávanie na 25. november 2003.

III.

1. Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 4/02 došlo k porušeniu práva sťažovateľa zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého „Každý má právo, aby sa jeho vec (...)“

prerokovala bez zbytočných priet'ahov (...)“, resp. k porušeniu jeho práva na to, „aby jeho záležitosť bola (...) v primeranej lehote prejednaná (...) súdom (...), ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch (...)“, zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru.

2. Zástupkyňa okresného súdu (vo vyjadrení z 26. marca 2003) uviedla, že „sťažnosť sťažovateľa I. V. vo veci porušenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov považujem z hľadiska prvostupňového súdu za nedôvodnú, súd rozhodol vo veci v primeranej lehote, zohľadniac samozrejme i otázky právnej obtiažnosti veci a zaťažnosti sudcu. Pokiaľ konanie nebolo doposiaľ právoplatne skončené, je to najmä z dôvodu, že sťažovateľ využil všetky riadne i mimoriadne opravné prostriedky za účelom dosiahnutia zmeny rozhodnutia prvostupňového súdu. Táto skutočnosť však nemôže byť dôvodom, aby bolo možné hovoriť o existencii priet'ahov v konaní, pretože v konečnom dôsledku si ich spôsobil sám sťažovateľ“.

3. Sťažovateľ prostredníctvom svojho právneho zástupcu v reakcii (z 29. apríla 2003) na toto vyjadrenie okresného súdu uviedol len svoj záverečný návrh na rozhodnutie v predmetnej veci, t. j. navrhol vysloviť, že nekonaním okresného súdu v označenej veci došlo k porušeniu jeho základných práv podľa cit. článkov ústavy a Dohovoru, ďalej prikázať okresnému súdu, „aby vo veci bez zbytočného odkladu ďalej konal“, a napokon zaviazať (Slovenskú republiku) na povinnosť zaplatiť mu sumu 360 000 Sk „z titulu primeraného zadosťučinenia“.

4. Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 Dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98).

Judikatúra ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. právo na prerokovanie veci

v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s EŠLP ústavný súd prihliada pritom aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

5.1 Predmetom tohto konania vymedzeným v uznesení ústavného súdu o prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (o viazanosti ústavného súdu sťažnosťou a uznesením o jej prijatí na ďalšie konanie pozri napr. nález z 30. apríla 2003 sp. zn. I. ÚS 36/02) je z hľadiska označených článkov ústavy a Dohovoru len postup okresného súdu vo veci žaloby sťažovateľa (na uloženia povinnosti žalovanému zaplatiť mu sumu 360 000 Sk s príslušenstvom), o ktorej sa konanie pred okresným súdom vedie pod sp. zn. 19 C 4/02, t. j. od času, keď krajský súd doručil spis okresnému súdu v nadväznosti na svoje uznesenie z 28. mája 2002 (pozri uznesenie o prijatí sťažnosti na ďalšie konanie cit. v bode 1.2 časti I nálezu). Spis bol doručený okresnému súdu 23. júla 2002 (pozri bod 2 časti II nálezu), teda posudzované konanie trvá len 1 rok a cca štyri mesiace. Pri celkovom hodnotení tejto dĺžky konania ústavný súd však prihliadal aj na to, že konanie v tejto veci sa v skutočnosti začalo 5. novembra 1997. Namietané konanie pred okresným súdom ústavný súd teda nehodnotil izolovane, ale posúdil ho komplexne aj s ohľadom na celkovú dĺžku súdneho konania (pozri bod 1.2 časti I nálezu) a na okolnosti, ktoré sa na jeho predĺžení podieľali, t. j. okrem postupu okresného súdu aj okolnosť, že vo veci doteraz opakovane konal odvolací súd a že po jej právoplatnom skončení konal vo veci aj najvyšší súd ako dovolací súd (pozri bod 1 časti II nálezu).

5.2 Zložitosť veci v skúmanom období konania je daná predovšetkým postupom a rozsahom dokazovania, ktoré okresný súd musí vykonať s ohľadom na viazanosť právnym názorom vysloveným v tejto veci najvyšším súdom a krajským súdom (§ 243d ods. 1 a § 226 Občianskeho súdneho poriadku). V danej súvislosti ústavný súd vzhľadom najmä na dôvody uvedené v uznesení krajského súdu z 28. mája 2002 (pozri bod 1 časti II nálezu)

dĺžku konania sp. zn. 19 C 4/02 v trvaní 1 roka a štyroch mesiacov nepovažoval za neprimeranú.

5.3 Podľa názoru ústavného súdu žiadne priedahy nemôžu byť pričítané správaniu sťažovateľa.

5.4 Pokiaľ ide o postup okresného súdu, ústavný súd nezistil žiadne významné obdobie nečinnosti, ktoré by bolo možné považovať za zbytočný priedah v zmysle cit. článkov ústavy a Dohovoru.

Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že nie každý zistený priedah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných priedahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. porušenie práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru (pozri napr. I. ÚS 102/02, I. ÚS 41/03, I. ÚS 48/03, I. ÚS 128/03). V okolnostiach danej veci, najmä vzhľadom na inak evidentné úsilie okresného súdu v súlade s právnym názorom krajského súdu a najvyššieho súdu odstrániť stav právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ ako žalobca počas súdneho konania nachádza, čo je základným účelom dotknutých práv (pozri napr. I. ÚS 41/02), ústavný súd nepovažoval za takýto zbytočný priedah štyri, resp. päťmesačnú nečinnosť okresného súdu v období od 23. júla do 27. novembra 2002 (pozri bod 2 a 3 časti II nálezu), resp. v období od 8. mája do 16. októbra 2003 (pozri body 5 a 6 časti II nálezu). V ostatnom roku konania však okresný súd okrem zabezpečenia písomného dôkazu (vyjadrenia daňového úradu) uskutočnil vo veci v krátkom časovom slede tri pojednávania (pozri body 3 a 4 časti II nálezu) a ďalšie nariadil na mesiac november. Podľa názoru ústavného súdu na základe uvedenej nečinnosti nemožno ani z hľadiska komplexného posúdenia danej veci (pozri bod 5.1 tejto časti nálezu) považovať postup okresného súdu po tom, ako mu krajský súd vrátil vec (po jej predchádzajúcom právoplatnom skončení) na ďalšie konanie, za taký postup, ktorý je prekročením „primeranej lehoty“ v zmysle čl. 6 ods. 1 Dohovoru, resp. má vlastnosti „zbytočných priedahov“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd nezistil v namietanom postupe okresného súdu porušenie práva sťažovateľa podľa označených článkov ústavy a Dohovoru. Z týchto dôvodov rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. novembra 2003